

УДК 331.45

Ю.В. Буц
butsyura@ukr.net
Харківський національний економічний університет
ім. С.Кузнеця, Харків

А.В. Бондарь
bav777777@gmail.com
Харківський національний економічний університет
ім. С.Кузнеця, Харків

В.Г. Кобзін
vg.kobzin@gmail.com
Харківський національний економічний університет
ім. С.Кузнеця, Харків

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ

Пожежі на промислових підприємствах представляють суттєву небезпеку для працюючих і можуть заподіяти значні матеріальні збитки.

Стан із пожежами на підприємствах в Україні за 10 місяців 2017 року в порівнянні з аналогічним періодом минулого року характеризується наступними показниками: загальна кількість пожеж на підприємствах порівняно з аналогічним періодом минулого року збільшилась на 9,9% та становить 1 948, що складає 2,6 % від загальної кількості пожеж [1].

В процесі виробництва на поліграфічних підприємствах застосовуються тверді горючі матеріали (фотоплівка, пластмаси, гума, папір, картон, палітурні тканини та інші), а також горючі і легкозаймисті рідини (ксілол, толуол, бензин і фарби на їх основі; гас, лаки, ацетон, спирти, скипидар, ефіри, мінеральні масла і фарби на їх основі, оліфи та інші). Легкозаймисті рідини мають температуру спалаху не вище 61°C, горючі рідини – вище 61°C. Тому поліграфічні підприємства відносяться до категорії пожежонебезпечних. Ризик виникнення пожежі суттєво підвищується також тому, що у багатьох цехах наявні азотна, хромові і сірчана кислоти; паперовий пил; паперові відходи, просочений лаками, фарбами, машинним маслом, гасом [2].

Процес горіння протікає тим інтенсивніше, чим більше питома площа зіткнення горючої речовини з окисником (паперові обрізки горять інтенсивніше, ніж пачки паперу) і чим вище концентрація окисника, температура і тиск. Якщо усунути хоча б одну з причин, що викликають горіння, то процес припиняється.

Щоб поліпшити протипожежні заходи на підприємстві потрібно точно знати, які основні причини виникнення пожеж. Таким чином, вдається створити найкращу систему, що дозволяє на ранніх стадіях виявити пожежу і здійснити всі методи захисту. Основні причини загорянь і пожеж на

поліграфічних підприємствах, згідно їх аналізу, наступні [2]:

- 1) несправність електрообладнання, електроапаратури та електромереж;
- 2) недотримання правил пожежної безпеки при газо- і електрозварювальних роботах;
- 3) необережне поводження з вогнем (наприклад, куріння) поряд з горючими і легкозаймистими рідинами, горючими матеріалами;
- 4) порушення технологічного режиму при роботі на пресах, сушильних установках тощо;
- 5) паперові обрізки, промаслені обтиральні матеріали, металева та деревна тирса, які самозаймаються;
- 6) горючий пил, що накопичується на опалювальних приладах і освітлювальній арматурі, складування і сушка горючих матеріалів поблизу топок;
- 7) залишені без нагляду включені електронагрівальні прилади;
- 8) природні причини - блискавка, гроза;
- 9) умисний підпал.

Людський фактор включає в себе:

- недооцінку пожежної небезпеки та її наслідків у результаті переконаності, що ймовірність виникнення пожежі настільки незначна, що нею можна знехтувати;

- почуття безкарності, що виникає при поблажливому ставленні відповідальних посадових осіб до порушень протипожежних інструкцій.

Під час пожежі люди знаходяться під впливом небезпечних факторів: відкритий вогонь, підвищена температура повітря, підвищена температура навколишніх предметів, дим, токсичні продукти горіння, вибух, обвалення будівельних конструкцій [2].

Безпека людей повинна бути забезпечена при виникненні пожежі у будь-якому місці поліграфічного підприємства заходами пожежної профілактики та активного пожежного захисту. Поняття пожежної профілактики включає комплекс заходів, необхідних для запобігання виникненню пожеж або зменшення його наслідків: запобігання утворенню горючого середовища; підтримання температури та тиску у горючому середовищі тощо. Під активним пожежним захистом розуміються заходи, що забезпечують успішну боротьбу з пожежами або вибухонебезпечною ситуацією: обмеження накопичення матеріалів на робочих місцях; застосування важкогорючих і негорючих матеріалів і речовин; пожежна сигналізація; ізоляція горючого середовища тощо.

Охорона праці та пожежна безпека поліграфічних підприємств регламентується нормативно-правовими актами, серед яких ДСТУ 3855-99 «Пожежна безпека. Визначення пожежної небезпеки матеріалів та конструкцій. Терміни та визначення», ДСТУ 3273-95 «Безпечність промислових підприємств. Загальні положення та вимоги», ДБН В.1.1-7-2002 «Пожежна безпека об'єктів будівництва», «Правила охорони праці для підприємств та організацій поліграфічної

промисловості», Державні санітарні норми та «Правила підприємства та організації поліграфічної промисловості», ДБН В.1.1-7-2002 «Пожежна безпека об'єктів будівництва», інструкціями з пожежної безпеки на окремих об'єктах поліграфічного виробництва, тощо [2].

При проектуванні виробничих будівель поліграфічних підприємств необхідно враховувати їх розташування, площу на одного робітника, висоту стель, ширину основних проходів, матеріал підлог і т.і., згідно з установленними нормами. Важливе значення для безпечних умов праці мають раціональне розміщення основного і допоміжного обладнання, виробничих меблів, а також правильна організація робочих місць.

Для запобігання можливих пожеж важливо, щоб були правильно розташовані склади та оснащені системами пожежної сигналізації, необхідними засобами пожежогасіння і організацією пожежної охорони. Пожежна безпека складського господарства залежить від кількості і пожежної безпеки речовин і матеріалів, які там зберігаються. На поліграфічних підприємствах повинні бути окремі склади з матеріалами, з легкозаймистими і горючими рідинами, фарбами глибокого друку, типографськими і офсетними фарбами, кислотами, фотоплівками, папером і картоном, палітурними матеріалами, балонами з газами. У всіх складських приміщеннях повинні бути вивішені правила пожежної безпеки.

У всіх будівлях і приміщеннях на випадок пожежі повинна бути передбачена своєчасна та безпечна евакуація людей через евакуаційні виходи (двері, проходи, коридори, сходові клітки та ін.).

Працівники поліграфічних підприємств повинні знати розташування основних цехів, служб охорони праці, пожежної охорони, ремонтних і чергової служб, медпункту, їдальні, санітарно-побутових приміщень; вміти орієнтуватися на підприємстві; дотримуватися встановлених правил поведінки у цехах з урахуванням використання транспортних засобів.

Працівникам поліграфічного підприємства повинні бути відомі всі основні причини виникнення пожеж на виробництві та їх профілактика, після чого вони допускаються до роботи. Все це також має фіксуватися в спеціальному журналі. Пожежу вдається найчастіше загасити завдяки швидкому реагуванню персоналу і наявності вогнегасників. Робітники повинні знати і виконувати інструкції з охорони праці та пожежної безпеки під час роботи, аби не завдати шкоди ні собі, ні суспільству, ні підприємству. Однак потрібно розуміти, що неможливо передбачити в інструкціях всі нюанси, адже це життя. Тому працюючі повинні завжди бути обачливими та обережними. Будь-яке порушення (невиконання, неналежне виконання або ухилення від виконання) вимог пожежної безпеки не повинно залишатися безкарним. Порушення можуть спричинити за собою, в залежності від тяжкості скоєного і обставин події, кримінальну, адміністративну,

дисциплінарну або іншу відповідальність відповідно до чинного законодавства.

Отже, кожен працівник зобов'язаний:

- дотримуватися правил технічної експлуатації обладнання, вимог електробезпеки і пожежної безпеки і попереджати своїх колег про неприпустимість порушення цих правил та інструкцій;
- виконувати лише доручену роботу (якщо недостатньо відомий безпечний спосіб виконання роботи, звернутися до керівника за додатковим інструктажем);
- при отриманні нового завдання вимагати від керівника робіт додаткового інструктажу з безпеки праці;
- під час роботи бути уважним, зосередженим, не відволікатися сторонніми справами та розмовами і не відволікати інших;
- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку;
- не допускати на робоче місце осіб, що не мають відношення до роботи;
- користуватися встановленими нормами спеодягом та засобами індивідуального захисту;
- перевіряти перед користуванням придатність засобів індивідуального захисту;
- пролити на підлогу змивочні і мастильні речовини, фарби, оліфи, розчини негайно витирати;
- укладати і зберігати сировину, напівфабрикати і готову продукцію тільки у відведених для цих цілей місцях і з дотриманням правил складування;
- вміти надати першу домедичну допомогу;
- про помічені недоліки і несправності на робочому місці негайно повідомити керівника робіт і до усунення неполадок і дозволу до роботи не приступати.

Таким чином, якщо дотримуватися всіх інструкцій і правил пожежної безпеки на поліграфічних підприємствах, можна уникнути, а також запобігти виникненню небезпечних випадків для життя людей і матеріальних збитків. Вчасно вжиті протипожежні заходи дають можливість організувати роботу поліграфічних підприємств так, щоб оминати ймовірність виникнення різних позаштатних ситуацій. Установка сучасних систем протипожежної безпеки, пожежної сигналізації дозволяють вчасно вживати необхідні заходи щодо усунення пожеж. Безпека на підприємстві понад усе.

Література

1. Статистика пожеж [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://undicz.dsns.gov.ua/ua/STATISTIKA-POZHEZH.html>.
2. Про пожежну безпеку: (Довідково-інформ. матеріали): На допомогу керівнику, власнику, орендатору / Добр. пожеж. т-во України. - К.: Вид. дім «Альтернативи»: АртЕк, 2002. - 224с.